

Мистецтвознавство

Новаковський Олександр Олександрович

магістрант факультету образотворчого мистецтва

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

СИМВОЛІКА ОБРАЗУ ЖНЕЦЯ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ

Анотація. У тезисах розглянуто символіку образу Жнеця в контексті сучасного українського живопису. Проаналізовано художні, міфологічні та психологічні інтерпретації цього персонажа, а також специфіку його візуального втілення у творчості сучасних митців. Особливу увагу приділено авторській трактовці образу Жнеця як багатофункціонального символу переходу, циклічності, очищення та внутрішньої трансформації.

Ключові слова: жнець, символізм, готика, сучасний живопис, міфотворення.

Образ Жнеця традиційно асоціюється з ідеєю смерті, завершенням життєвого циклу та переходом у потойбіччя. У класичних європейських уявленнях він представлений як темна фігура зі сталими іконографічними ознаками.

Проте в сучасному українському мистецтві цей образ зазнає суттєвого переосмислення, набуваючи нових смислових і пластичних характеристик. Художники використовують Жнеця не лише як символ смерті, а як універсальний образ внутрішньої трансформації, очищення та переходу від одного стану до іншого.

Він може виступати спостерігачем, суддею, свідком, каталізатором подій або провідником до нового етапу буття. Така багат шаровість пов'язана з новим художнім мисленням, орієнтованим на психологічну та філософську глибину.

У межах авторських живописних циклів Жнець поєднує кілька смислових рівнів, уособлюючи суперечливу природу існування — поєднання страху й надії, темряви й світла, завершення та народження.

У деяких інтерпретаціях він постає не як руйнівник, а як необхідний елемент природного циклу, символ переродження та очищення. У сучасному живописі змінюється і візуальна мова образу: традиційний темний одяг доповнюється світлими акцентами, а білий колір виступає знаком чистоти, внутрішнього світла або початку нового етапу.

Ці зміни демонструють прагнення митців переосмислити смерть не як кінець, а як частину діалогу між минулим і майбутнім, між матеріальним і духовним.

Особливого значення набуває авторське міфотворення, де Жнець стає центральною фігурою персонального художнього всесвіту. У таких проектах він виконує роль архетипу, що формує смислову вісь усього циклу, дозволяючи розкрити взаємодію персонажів і структуру внутрішнього наративу.

Таким чином, символіка Жнеця в сучасному українському мистецтві виходить за межі традиційного тлумачення. Образ використовується як інструмент осмислення буття, внутрішніх переживань, пошуку світла серед темряви та прийняття циклічності життя. Завдяки багатогранності символу він посідає одне з ключових місць у сучасному міфотворчому живописі.

Література

1. Гуревич А. Середньовічний світ.
2. Лосєв О. Символ і художнє мислення.
3. Eco U. Art and Beauty in the Middle Ages.
4. Klaniczay G. The Uses of Supernatural Power.